

УДК 338.48:339.9

*Джинджоян В. В., д.е.н., доц.
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»*

РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУЦІЙ У ПРОСУВАННІ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ТУРИЗМУ

Україна має значний потенціал розвитку освітнього туризму. Попри негативні тенденції, що складаються в останні роки, достатньо велика кількість іноземних студентів бажає навчатися в українських вищих навчальних закладах. Цьому сприяє багато факторів. Так, ціна навчання у вищому навчальному закладі в Україні є досить низькою порівняно з іншими навчальними закладами європейських країн. Порівняно з Польщею українські вищі навчальні заклади пропонують більш вигідні умови в таких сферах, як інформаційні технології та медицина. Іншим аспектом, який робить освітній туризм в Україні досить популярним, є якість навчання. Значна кількість індійських, азійських та африканських майбутніх студентів мають наміри навчатися в Україні, бо отримані знання реально цінуються в зазначених країнах. Разом з цим, у новітніх реаліях існує нагальна проблема уточнення ролі державних інституцій у просуванні та розвитку освітнього туризму в Україні. На сьогодні не існує єдиної національної системи щодо популяризації та просування освіти в Україні серед іноземних абітурієнтів. У всьому світі сфера освіти є високоприбутковою. Але вона значно підтримується державними інституціями. Країни-імпортери освітніх туристів мають спеціально розроблені державні системи щодо привернення іноземних абітурієнтів навчатися за кордоном. Однак в Україні таких заходів не проводиться. Державні інституції не мають загальної скоординованої системи, політики чи стратегії у сфері освітнього туризму. Однак така система буде вкрай ефективна та необхідна.

На противагу українським реаліям у країнах Європейського Союзу давно існують заходи та здійснюється політика в цій сфері. Ініціативи у сфері освітнього туризму в країнах Європейського Союзу координуються централізовано на національному рівні в 19 державах-членах, що демонструє важливість, яку національні уряди надають цьому питанню. Найбільш поширеною діяльністю, реалізованою на національному рівні, було створення онлайн-порталу або веб-сайту, що демонструє програми вищої освіти, які пропонуються у відповідній державі-члені, а також відповідну інформацію про імміграційну процедуру, визнання іноземних дипломів і т.д.

У країнах Європейського Союзу соціальні мережі стають все більш важливим каналом поширення рекламної діяльності щодо освітнього туризму. Так, державне опитування, проведене в Німеччині, показало, що для 50 % іноземних студентів онлайн-дослідження було основним джерелом інформації для навчання [1]. Це означає, що онлайн-канали стали важливим інструментом для освітнього туризму в контексті залучення іноземних студентів. У деяких державах-членах інтернет-компанії доповнювалися друкованими матеріалами, такими як брошури, листівки та інформаційні буклети. У багатьох державах-членах є централізовані агенції, які несуть частину відповідальності за маркетинг освітнього туризму. Наприклад, державному агентству «Enterprise Ireland», яке представляє всі ірландські університети, технологічні інститути та деякі коледжі, була відведена ключова роль у просуванні міжнародної вищої освіти в Ірландії, причому закордонні офіси є у всьому світі під національним брендом «Освіта в Ірландії». Аналогічним чином «Німецька служба академічних обмінів» (DAAD) створила мережу з інформаційними центрами у 60 європейських та третіх країнах. У Бельгії «Міжнародний підрозділ Фламандської ради вищої освіти» (VLHUR International) підтримав процес інтернаціоналізації фламандської вищої освіти. На додаток до діяльності окремих вищих навчальних закладів, VLHUR International виступала як координатор через міжвідомчі ініціативи, такі як просування фламандської вищої освіти як напряму знань. У Нідерландах голландська вища освіта просувалася в зарубіжних країнах через відділи підтримки освіти Нідерландів, створених в 11 країнах, які мають стратегічне значення. Тобто на сьогодні майже кожна країна Європейського Союзу має свою систему щодо заохочення іноземних студентів навчатися за кордоном.

Систематизуємо найбільш перспективні підходи деяких країн Європейського Союзу щодо популяризації освітнього туризму [2].

Першою країною, яка має ефективну систему державної підтримки освітнього туризму, є Німеччина. У Німеччині іноземні студенти можуть подати заяву безпосередньо до вузу або в «uniassist e.V.» – пункт обслуговування заявок для іноземних студентів. Uniassist – це асоціація, яка підтримується приблизно 180 ВНЗ, яка попередньо оцінює міжнародні заявки. Потенційні студенти, які хочуть подати заяву до одного з ВНЗ, що входять до нього, можуть спочатку відправити свої документи до uni-Assist. Якщо всі вимоги до вступників виконані, документи вирушають до вишу, який приймає остаточне рішення. В даний час для подання заяви через uni-Assist потрібна плата у розмірі 75 євро за курс навчання на вибір першого рівня та 30 євро за кожен додатковий курс навчання.

Другою країною, яка має ефективну систему державної підтримки освітнього туризму, є Португалія. «Навчання у Лісабоні» – це проект, розроблений Міською радою Лісабона, який спрямований на надання інформаційного простору та пропонує житлові ініціативи для іноземних студентів, які хочуть навчатися в Лісабоні. У приміщенні Міської ради Лісабона є стійка реєстрації, яка відкрита з понеділка по п'ятницю, і кілька партнерів, представлених на місці, що надають іноземним студентам широкий та різноманітний набір інформації та послуг. Крім інформації, що надається самим муніципалітетом, питання, пов'язані з дозволами на проживання, візами та паспортами, вирішуються через службу SEF (Імміграційна та прикордонна служба). Студенти можуть отримати підтримку в пошуку житла, відкритті банківських рахунків, транспортній системі, курсах португальської мови, інформації про національну систему охорони здоров'я, контактах з посольствами та можливості працевлаштування або стажування, серед іншого. Путівник для студентів університету, що видається міською радою Лісабона, також поширюється безкоштовно, щоб надати додаткову інформацію про місто, культуру, спорт та відпочинок.

Третьою країною, яка має ефективну систему державної підтримки освітнього туризму, є Італія. В Італії є академічний центр сприяння та консультування з навчання «UNI-Italia». Uni-Italia заснована 30 липня 2010 року спільно Міністерством закордонних справ та міжнародного співробітництва, Міністерством університетів та досліджень, Міністерством внутрішніх справ, спрямована на просування італійської вищої освіти та мобільність іноземних студентів та дослідників до італійських університетів, а також заохочення академічного співробітництва між Італією та іншими зарубіжними країнами. Асоціація присутня у кількох країнах, включаючи Китай, Індію, Індонезію, Іран та В'єтнам. Uni-Italia тісно співпрацює з італійськими дипломатичними представництвами за кордоном, де розташовані Центри просування та орієнтації для навчання в Італії. Всі ці центри співпрацюють з італійськими культурними інститутами та італійськими консульствами за кордоном, особливо у просуванні італійських програм вищої освіти, доборі та допомозі студентам. Асоціація також допомагає студентам, коли вони прибувають до Італії, та на час їхнього перебування, з метою полегшити їх інтеграцію у нове соціальне, академічне та культурне середовище.

Четвертою країною, яка має ефективну систему державної підтримки освітнього туризму, є Нідерланди. На замовлення голландського уряду Нідерландські Офіси підтримки освіти (Netherlands Education Support Offices) були засновані у різних третій країнах, і вони займають стратегічне становище у голландській вищій освіті у цих країнах. Оскільки голландські вищі тісно співпрацюють із Nesos, це сприяє ефективному націлюванню та загальному підходу. Nesos також позитивно впливає на залучення іноземних студентів, відповідно до зацікавлених сторін, таких як Міністерство культури, освіти та науки, що призвело до значного збільшення іноземних студентів з іноземних країн (кількість студентів подвоїлася в період з 2006/2007 по 2017/2018 навчальний рік), більш тісному інституційному співробітництву та зміцненню зв'язків з мережею голландських випускників, що поєднує міжнародних талантів із голландським ринком праці, і навіть з голландською організацією з інтернаціоналізації освіти (Nuffic) [3].

П'ятою країною, яка має ефективну систему державної підтримки освітнього туризму, є Франція. Маркетингові зусилля у сфері освітнього туризму регламентуються «Campus France». Агентство Campus France має завдання просувати французьку вищу освіту за кордоном та рекрутувати іноземних студентів та дослідників у Франції. Щороку агентство організує низку заходів у всьому світі для популяризації вищої освіти Франції. У 2020 році було проведено 55 заходів, у тому числі 13 в Азії та 11 в зоні Америки. Понад 300 французьких ВНЗ взяли участь у Франції та за кордоном, що дозволило їм не тільки безпосередньо зустрітися зі студентами та інформувати їх, але й зустрітися зі своїми колегами за кордоном з метою підписання угод про співпрацю. У 2020 році в Campus France було 256 офісів і філій, розташованих у 123 країнах.

Шостою країною, яка має ефективну систему державної підтримки освітнього туризму, є Греція. В Греції з 2014 року існує платформа «Навчання в Греції», офіційний веб-портал Грецької держави, що забезпечує інформацією та підтримкою щодо навчання та проживання в Греції. Платформа адресована, серед інших категорій мігрантів, іноземним студентам, які бажають навчатися або вже навчаються в Греції для отримання ступеня вищої освіти. Портал є офіційним джерелом інформації для навчання в Греції та знаходиться під егідою Міністерств закордонних справ та освіти. Платформа отримала низку відзнак і нагород, з презентаціями на телебаченні, радіо та в газетах, розвиваючи мережу представників на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Джинджоян В.В. Реалізація туристичних програм у сфері освіти, медицини, природоохорони. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 50–53.
2. Джинджоян В.В., Шарутенко К.С. Розвиток міжнародного туризму у європейському туристичному регіоні. *Ефективна економіка*. 2021. № 7.
3. World Bank Open Data. URL: <https://data.worldbank.org/> (дата звернення: 11.08.2022).